

XX ст. – це етап нового, де пейзаж, вже сприймається по-новому і те, в що він переллється і як постане завтра, під впливом сьогодення є дуже неоднозначним і говорить про те, що історія пейзажу може знайти те вираження, яке світ ще не знав. Але природа завжди буде супроводжувати людину, і ми всі будемо продовжувати вчитися в неї, тому пейзаж завжди матиме сакральне значення для нас.

Список використаних джерел:

1. Історія Українського Мистецтва у 5 т. / Під. ред. Г. Скрипник. – К.: НАН України, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського 2007. – Т. 5: Мистецтво XX століття. – С. 1048.
2. Стародуб К.І. Малюнок і живопис: від реалістичного зображення до умовно-стилізованому: навч. сел. – Ростов н/Д.: Фенікс, 2009. – С. 190.
3. Скляренко Г. Імпресіонізм в українському живописі. Особливості інтерпретації художнього досвіду. – 2003. – С. 16–22.
4. Храпачов О. Василь Іванович Гурін. Мистецькі роздуми // Українська академія мистецтва. – 2014. – Вип. 23. – С. 168–175.
5. Чегусова З.А. Декоративне мистецтво України: тенденції розвитку // Мистецтво України. – К.: Мистецтво, 2003. – С. 450.

Соченко Л.А.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ІСТОРИЧНА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ НАТЮРМОРТНОГО ЖАНРУ

Предмети на полотнах майстрів натюрмортного жанру дають нам змогу повернутися на декілька століть назад та проаналізувати мистецтво минулого. Адже через зображення звичайних побутових предметів митці виражали власне бачення світу, свої думки та бажання, в кожній створеній картині є особливий та загадковий сенс. Натюрморт відомий тільки за період свого розквіту, але він має свою не коротку, повну помилок, відкриттів та блукань попередню історію.

Розвиток натюрморту досліджували в наукових працях Б.Р. Віппер, В.Д. Сидоренко [2], Н.М. Сокольнікова. Зокрема детальним вивченням проблем та етапів розвитку натюрморту займався в свої наукових дослідженнях Б. Віппер в праці «Проблема та розвиток натюрморту» [1]. У його дослідженні виокремлено та проаналізовано провідні етапи розвитку натюрморту від найдавніших часів до XX століття.

Натюрморт – це жанр образотворчого мистецтва, який в перекладі з французького означає «мертва натура». Жанр, який присвячений зображенню оточуючих людину речей, розміщених, як правило, в реальному побутовому середовищі з правильною композиційною організацією.

Натюрмортні мотиви можливо прослідкувати ще в мистецтві V–IV ст. до н. е. Перші натюрморти зображали на давньогрецьких і римських мозаїках, зображення виконували на кольорових каменях, на вазах, посуді з різноманітними сюжетами, а також зустрічаються настінні розписи в Помпеях. Для художників Стародавньої Греції та Італії були актуальні побутові, військові та музичні сюжети натюрмортів.

Основні етапи розвитку натюрморту:

- XV–XVI ст. – вихідна точка раннього натюрморту, розглядався як частина історичної або жанрової композиції;
- XVII ст. – розквіт голландського і фламандського натюрмортного живопису;
- XVIII–XX ст. – зміни в натюрмортному живописі з появою імпресіоністів та період відродження жанру;
- XX–XXI ст. – формування сучасного натюрморту та його особливостей.

У період XV–XVI ст. натюрморт розглядався лише як частина історичної або жанрової композиції та не існував як самостійний жанр в системі образотворчого мистецтва. До кінця XVI століття натюрморт мав релігійне призначення, адже мистецтво того часу служило християнство, ілюструючи біблійну тематику. Наприклад, художники Ян Ван Ейк та Караваджо, додавали різноманітні композиції з предметів як частину християнських сцен. Навіть обрамлення для подібних натюрмортів створювали з квітковими гірляндами фігури Богоматері та Христа. Та все ж багато художників продовжували писати натюрморти, але головним завданням вважалися сцени з Біблії. Предметний живопис був необхідний для тренування технічних навичок художника.

XVII століття стало знаковим для натюрморту, цей жанр набуває розквіту завдяки творчості голландських та фламандських художників та знаходить самостійне місце серед інших жанрів. У цей період часу були створені всі основні різновиди натюрморту, а також предмети натюрмортної композиції часто містили релігійне або алегоричне значення. Так, в значенні християнських символів квітка троянди символізувала весну та розквіт, а колючі стебла нагадували про страждання Христа.

У XVIII столітті мистецтво натюрморту продовжувало свій розвиток. Цікавий підхід до натюрмортного живопису прослідковується в творчості Ж.Б.С. Шардена. Його натюрморт складався з простих предметів, які говорили більше про своїх власників, ніж мали певне символічне значення. Натюрморт характеризується вільною композицією, багатством кольорового рішення та глибоким змістом. Таким чином, Ж.Б.С. Шарден розвиваючи закони реалістичного живопису вніс у натюрморт легкість та простоту композиційного рішення.

Зміни відбулися в XIX столітті з появою імпресіоністів, це стало новим етапом розвитку натюрмортного живопису. З середини XIX століття натюрморт потрапив під вплив пейзажу. В живописному натюрморті з'являється яскраве сонячне світло, що різко змінює його кольорову палітру. Особливість полягає в тому, що для імпресіоністів не існує мертвої природи, тільки враження яке виникли в середині художника та буде існувати вічно. Але поняття «мертва природа» зовсім не характерне ідеї імпресіонізму, але художники знайшли вихід і почали писати натюрморти пейзажно, після чого тема натюрморту стала однією з улюблених. Також імпресіоністи Франції ставлять акцент на кольоровому сприйнятті світу речей, вирішують проблеми світлоколірних співвідношень і зображують натюрморт як свого роду декоративне панно. Кінець XIX – початок XX в. – період відродження жанру натюрморту, яке пов'язане з появою майстрів постімпресіонізму, для яких предметний світ стає однією з основних тем.

Початок XX століття став розквітом натюрмортного живопису по всьому світу, він стає рівноправним серед усіх інших жанрів. Натюрморт стає свого роду творчою лабораторією живопису, художники прагнуть розширити можливості образотворчої мови натюрмортного живопису за допомогою активних пошуків кольору, форми та композиції предметів. Новий погляд на натюрморт був сформований після певних мистецьких

експериментів та досягнень такими художниками, як Поль Сезан, Анрі Матис, Поль Гоген, Ван Гог.

Варто зазначити, що вже наприкінці ХХ та на початку ХХІ століття натюрморт знову набуває нового значення. Погляд на натюрморт ХХІ століття ще не сформований, а тільки розпочинає свій шлях на основі минулого досвіду. Завдяки виникненню інсталяції та перформансу виникають нові можливості для розвитку. Комп'ютеризація розширила можливості митців та надала нові методи зображення. У деяких натюрмортах сучасних художників можна побачити відео та звук і рух до масштабного розміру полотен.

Натюрморт не перестає розвиватись в сучасному світі, адже протягом тривалого часу він формувався як самостійний жанр образотворчого мистецтва. Сьогодні натюрморт є одним з улюблених жанрів митців, адже художники сьогодення можуть створювати різні модифікації натюрморту, використовуючи для роботи над творами різноманітні матеріали. За допомогою даного жанру можна відобразити світ людини через прості побутові предмети. Досвід різнопланових попередніх історичних періодів натюрморту сформував принципи цього жанру, що плідно розвиваються сучасними художниками.

Список використаних джерел:

1. Виппер Б.Р. Проблема и развитие натюрморта. СПб. : Азбука-классика, 2005. 384 с.
2. Сидоренко В.Д. Візуальне мистецтво від авангардних зворушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва в Україні ХХ–ХХІ століть. Київ : Ін-т проблем сучасн. Мист-ва Акад. мист-в України, 2008. 188 с.
3. Зорко А.Є. Натюрморт у класичному живописі та академічній художній освіті. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknukim_myst_2011_25_6.pdf